

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA BIOLOGIA W ROKU SZKOLNYM 2018/2019 KLASY TRZECIE
oddziały GIMNAZJALNE.

Przedmiotowy System Oceniania z BIOLOGII jest zgodny z Wewnątrzszkolnym Systemem Oceniania (WSO) oddziałów gimnazjalnych.

Przedmiotem oceniania są: umiejętności, wiadomości, postawa ucznia i jego aktywność w oparciu o indywidualne możliwości ucznia!

Oceny i postępy każdego ucznia przekazane na bieżąco są przez platformę LIBRUS, dodatkowe spotkania z rodzicami lub prawnymi opiekunami.

Kryteria oceniania:

1. Stopień celujący - otrzymuje uczeń, który :

- 1) posiada wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej;
- 2) korzystając z różnorodnych źródeł literatury popularno- naukowej, samodzielnie rozwiązuje problemy i formułuje wnioski;
- 3) proponuje i wykonuje dodatkowe;
- 4) jest twórczy;
- 5) proponuje tematykę zajęć i samodzielnie przygotowuje materiały do ich prowadzenia.

2. Stopień bardzo dobry - otrzymuje uczeń, który:

- 1) posiada wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej;
- 2) sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami;
- 3) wykazuje chęć samodzielnego rozwiązywania problemów i formułowania wniosków;
- 4) na prośbę nauczyciela uzupełnia i poszerza swoje wiadomości o literaturę popularno- naukową;
- 5) jest aktywny na zajęciach.

3. Stopień dobry - uzyskuje uczeń, który:

- 1) posiada wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej;
- 2) wykazuje się umiejętnością stosowania wiadomości w sytuacjach typowych wg wzorów (przykładów) znanych z lekcji i podręcznika;
- 3) zachęcany przez nauczyciela stara się samodzielnie formułować wnioski;
- 4) stara się być aktywnym na zajęciach.

4. Stopień dostateczny - uzyskuje uczeń, który:

- 1) posiada wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej danych zajęć edukacyjnych ale nie zawsze potrafi je zastosować;
- 2) wykonuje samodzielnie proste, podstawowe zadania i ćwiczenia;
- 3) odtwarza poznane wiadomości bez formułowania wniosków;
- 4) przy pomocy nauczyciela, nabyte umiejętności wykorzystuje w różnych sytuacjach;
- 5) nie zawsze jest aktywny na zajęciach.

5. Stopień dopuszczający - otrzymuje uczeń, który:

- 1) w części, która jest niezbędna w dalszej edukacji posiada wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej;
- 2) ma trudności w rozróżnianiu podstawowych pojęć;
- 3) większość zadań wykonuje z pomocą nauczyciela;
- 4) nie jest aktywny na zajęciach.

6. Stopień niedostateczny - otrzymuje uczeń, który:

- 1) nie posiada wiadomości i umiejętności określonych w podstawie programowej;
- 2) nawet z pomocą nauczyciela, nie potrafi wykonać zadania o niewielkim stopniu trudności;
- 3) nie odrabia zadań domowych;
- 4) pomimo zachęty nauczyciela nie podejmuje żadnych działań.

Ocenę śródroczną lub roczną wystawia się na podstawie co najmniej 3 ocen bieżących.

Miesiąc przed zakończeniem półrocza/roku szkolnego wystawiona zostanie ocena przewidywana.

Uczniowie mają możliwość poprawienia niesatysfakcjonującej oceny ze sprawdzianu lub pracy klasowej. **Ocenę można poprawić w ciągu dwóch tygodni od poinformowania ucznia o ocenie.**

Ocena z poprawy **zamieniona będzie oceną z poprawy.**

Uczeń dwa razy w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji. Nieprzygotowanie dotyczy braku zadania **lub** braku zeszytu **lub** „braku wiedzy”. Nie ma zbiorowego nieprzygotowania z całości lekcji. Nieprzygotowanie nie dotyczy zapowiedzianych prac pisemnych i zapowiedzianych powtórek!

Sprawdziany są zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem. Kartkówki nie będą zapowiadane.

Aktywność na lekcjach, umiejętność samodzielnego rozwiązywania problemów, współpraca w zespole, udział w dyskusjach i pogadankach oceniane będą również w skali od 6 do 1. Negatywne zachowanie na lekcji może skutkować oceną niedostateczną!

W przypadku nieobecności ucznia na sprawdzianie lub kartkówce lub innej pracy pisemnej i diagnozie uczeń **ma obowiązek zaliczenia** ich w ciągu dwóch tygodni. Dotyczy to dłuższej przerwy chorobowej. Jeżeli uczeń był nieobecny tylko na sprawdzianie, pisze go na najbliższej lekcji lub umówionym terminie! Jeżeli nieobecność ucznia była długa uczeń może umówić się na zaliczenie zaległości w innym terminie. Uczeń nie ma możliwości zaliczania pozostawionych zaległości na koniec semestru lub roku szkolnego.

Wymagania programowe dla klasy III oddziały GIMNAZJALNE

Poziom wymagań			
Konieczny K	Podstawowy P	Rozszerzający R	Dopełniający D
I. GENETYKA			
Uczeń: wymienia cechy gatunkowe i indywidualne podanych organizmów wyjaśnia, że jego podobieństwo do rodziców jest wynikiem dziedziczenia cech wskazuje miejsca występowania DNA wylicza elementy budujące DNA określa rolę DNA jako nośnika informacji genetycznej wymienia nazwy poszczególnych podziałów komórkowych podaje liczbę chromosomów w komórkach somatycznych i płciowych człowieka wskazuje miejsce zachodzenia mitozy i mejozy w organizmie człowieka wskazuje kodon na modelu lub ilustracji DNA rozpoznaje u ludzi cechy i dominujące recesywne podaje liczbę chromosomów występujących w komórce diploidalnej człowieka rozpoznaje kariogram człowieka wskazuje na kariogramie człowieka chromosomy płci wymienia cztery główne grupy krwi występujące u ludzi określa konsekwencje wystąpienia konfliktu serologicznego wyjaśnia pojęcie „mutacja” wylicza czynniki mutagenne	Uczeń: definiuje pojęcia „genetyka” oraz „zmiennosc organizmów” rozpoznaje cechy dziedziczne niedziedziczne omawia zastosowania genetyki w różnych dziedzinach: medycynie, kryminalistyce, rolnictwie, archeologii uzasadnia występowanie zmienności wśród ludzi przedstawia budowę nukleotydu wymienia nazwy zasad azotowych wyjaśnia regułę komplementarności zasad definiuje pojęcia: „gen” i „genom” przedstawia budowę chromosomu definiuje pojęcie „kariotyp” omawia proces replikacji porównuje budowę DNA z budową RNA rozpoznaje na modelu lub ilustracji DNA i RNA definiuje pojęcia: „chromosomy homologiczne”, „komórki haploidalne”, „komórki diploidalne” szacuje liczbę chromosomów w komórce haploidalnej, znając liczbę chromosomów w diploidalnej komórce danego organizmu omawia znaczenie mitozy i mejozy wyjaśnia pojęcia: „kod genetyczny”, „gen”, „kodon” omawia znaczenie kodu genetycznego omawia budowę kodonu i genu omawia badania Mendla zapisuje genotypy homozygoty dominującej i recesywnej oraz heterozygoty na schemacie krzyżówki genetycznej rozpoznaje genotyp oraz określa fenotyp rodziców i pokolenia potomnego wykonuje krzyżówki genetyczne dotyczące dziedziczenia jednego genu wyjaśnia zasadę dziedziczenia płci	Uczeń: wskazuje różnice między cechami gatunkowymi a indywidualnymi oraz podaje przykłady tych cech wyjaśnia, z czego wynika podobieństwo organizmów potomnych do rodzicielskich w wypadku rozmnażania płciowego i bezpłciowego wymienia źródła cech dziedzicznych i niedziedzicznych oraz podaje przykłady tych cech wykazuje konieczność związania DNA przez białka i powstania chromatyny w jądrze komórki wyjaśnia, z czego wynika komplementarność zasad określa różnice między genem a genomem omawia przebieg mitozy i mejozy omawia różnice między mitozą a mejozą wykazuje uniwersalność kodu genetycznego omawia biosyntezę białek na podstawie ilustracji ocenia znaczenie prac Mendla dla rozwoju genetyki interpretuje krzyżówki genetyczne, używając określeń „homozygota”, „heterozygota”, „cecha dominująca”, „cecha recesywna” wyjaśnia mechanizm ujawniania się cech recesywnych sprzężonych z płcią wykonuje krzyżówkę genetyczną dotyczącą dziedziczenia hemofilii oraz daltonizmu ustala grupy krwi dzieci, znając grupy krwi rodziców wykonuje krzyżówkę genetyczną dotyczącą dziedziczenia grup krwi określa możliwość wystąpienia konfliktu serologicznego uzasadnia, że mutacje są podstawowym czynnikiem	Uczeń: dowodzi, że cechy organizmów kształtują się dzięki materiałowi genetycznemu oraz są wynikiem wpływu środowiska wykonuje portfolio ukazujące jego podobieństwo do dziadków i rodziców przedstawia graficznie regułę komplementarności zasad azotowych wykonuje model DNA uzasadnia konieczność zachodzenia procesu replikacji DNA przed podziałem komórki wyjaśnia znaczenie rekombinacji genetycznej planuje i wykonuje dowolną techniką model podziału komórki odczytuje kolejność aminokwasów kodowanych przez dany fragment mRNA z tabeli kodu genetycznego interpretuje schemat literowego zapisu kodonu i budowy nici kwasu nukleinowego omawia prawo czystości gamet przewiduje cechy osobników potomnych na podstawie prawa czystości gamet tworzy krzyżówki genetyczne dotyczące dziedziczenia określonej cechy i przewiduje genotypy oraz fenotypy potomstwa interpretuje krzyżówkę genetyczną dotyczącą dziedziczenia hemofilii oraz daltonizmu ocenia znaczenie poznania budowy ludzkiego DNA ocenia wpływ środowiska na kształtowanie się cech przewiduje wpływ prowadzenia określonego trybu życia na powstawanie chorób genetycznych dowodzi znaczenia mutacji w przystosowaniu organizmów do zmieniającego się środowiska

	wymienia przykłady chorób dziedzicznych sprzężonych z płcią określa cechy chromosomów X i Y rozpoznaje grupy krwi na podstawie zapisu genotypów osób omawia sposób dziedziczenia grup krwi omawia sposób dziedziczenia czynnika Rh wymienia przykłady cech zależnych od wielu genów oraz od środowiska wyjaśnia, w jaki sposób środowisko wpływa na rozwój osobowości rozdziela mutacje genowe i chromosomowe omawia skutki wybranych mutacji genowych wymienia przykłady chorób człowieka warunkowanych mutacjami genowymi (mukowiscydoza) i chromosomowymi (zespół Downa) charakteryzuje wybrane choroby genetyczne	zmienności organizmów omawia przyczyny wybranych chorób genetycznych	ocenia znaczenie badań prenatalnych dla człowieka

II. EWOLUCJA ŻYCIA

Uczeń: definiuje pojęcie „ewolucja” wymienia dowody ewolucji wskazuje przykłady narządów szczątkowych w organizmie człowieka omawia ideę walki o byt wymienia przykłady organizmów należących do rzędu naczelnych określa na przykładzie szympansa różnice pomiędzy człowiekiem a innymi naczelnymi wymienia cechy człowieka rozumnego	Uczeń: wymienia przykłady różnych rodzajów skamieniałości omawia etapy powstawania skamieniałości definiuje pojęcie „relikt” wymienia przykłady reliktów definiuje pojęcia: „struktury homologiczne”, „struktury analogiczne”, „konwergencja” wymienia przykłady struktur homologicznych i analogicznych omawia główne założenia teorii ewolucji Darwina definiuje pojęcie „endemit” wymienia przykłady endemitów wyjaśnia, na czym polega dobór naturalny i dobór sztuczny ilustruje przykładami działanie doboru naturalnego i doboru sztucznego wskazuje na mapie miejsce, w którym rozpoczęła się ewolucja naczelnych wymienia cechy człowieka, które pozwalają zaklasyfikować go do poszczególnych jednostek systematycznych wskazuje u człowieka cechy wspólne z innymi naczelnymi	klasyfikuje dowody ewolucji rozpoznaje rodzaje skamieniałości rozpoznaje ogniwa pośrednie wskazuje u form pośrednich cechy dwóch różnych grup systematycznych omawia przykłady potwierdzające jedność budowy i funkcjonowania organizmów określa rolę doboru naturalnego w powstawaniu nowych gatunków omawia różnice pomiędzy doбором naturalnym a doбором sztucznym ocenia korzyści człowieka z zastosowania doboru sztucznego określa stanowisko systematyczne człowieka wymienia czynniki, które miały wpływ na ewolucję człowieka	Uczeń: określa warunki powstawania skamieniałości przedstawia w formie graficznej etapy powstawania skamieniałości ocenia rolę struktur homologicznych i analogicznych jako dowodów ewolucji wyjaśnia, w jaki sposób izolacja geograficzna prowadzi do powstawania nowych gatunków omawia współczesne spojrzenie na ewolucję – syntetyczną teorię ewolucji opisuje przebieg ewolucji człowieka porównuje różne formy człowiekowatych

III. EKOLOGIA

Uczeń: wymienia przykłady drapieżników i ich ofiar omawia przystosowania organizmów do drapieżnictwa wymienia przykłady pasożytów zewnętrznych i wewnętrznych wylicza nieantagonistyczne zależności międzygatunkowe wymienia przykłady organizmów, które łączą zależność nieantagonistyczną wymienia pięć przykładowych ekosystemów przedstawia składniki biotopu i biocenozy rozdziela ekosystemy sztuczne i naturalne wymienia piętra lasu wymienia nazwy ogniw łańcucha pokarmowego przygotowuje znane organizmy do poszczególnych ogniw łańcucha pokarmowego rysuje schematy prostych łańcuchów pokarmowych w wybranych ekosystemach podaje przykład pierwiastka krążącego w ekosystemie wylicza czynniki wpływające na stan ekosystemów wymienia poziomy różnorodności biologicznej	Uczeń: wyjaśnia na wybranych przykładach, na czym polega drapieżnictwo wymienia charakterystyczne cechy drapieżnika i jego ofiary wymienia przykłady roślin drapieżnych wyjaśnia, na czym polega pasożytnictwo klasyfikuje pasożyty na zewnętrzne i wewnętrzne wymienia przykłady pasożytnictwa u roślin określa warunki współpracy między gatunkami definiuje pojęcia: „mutualizm”, „komensalizm” omawia budowę korzeni roślin motylkowatych wskazuje w terenie biotop i biocenozę wybranego ekosystemu wyjaśnia, na czym polega równowaga dynamiczna ekosystemu wskazuje w terenie miejsce zachodzenia sukcesji wtórnej wymienia przykłady gatunków żyjących w poszczególnych piętrach lasu wyjaśnia przyczyny istnienia łańcuchów pokarmowych wskazuje różnice między producentami a konsumentami rysuje schemat prostej sieci pokarmowej omawia na podstawie ilustracji piramidę ekologiczną wykazuje, że materia krąży w ekosystemie wykazuje, że energia przepływa przez ekosystem wskazuje nekrofaagi jako organizmy przyczyniające się do krążenia materii definiuje termin „różnorodność biologiczna” wymienia przykłady działalności człowieka przyczyniającej się do spadku różnorodności biologicznej wyjaśnia różnice pomiędzy dwoma poziomami różnorodności biologicznej uzasadnia konieczność zachowania różnorodności	Uczeń: omawia różne strategie polowań stosowanych przez drapieżniki opisuje sposoby obrony organizmów przed drapieżnikami określa rolę drapieżników w przyrodzie jako regulatorów liczebności ofiar omawia przystosowania roślin drapieżnych do zdobywania pokarmu charakteryzuje przystosowania organizmów do pasożytniczego trybu życia omawia różnice między komensalizmem a mutualizmem charakteryzuje role grzyba i glonu w pleśze porostu charakteryzuje relację międzygatunkową między rośliną motylkową a bakteriami brodawkowymi analizuje zależności między biotopem a biocenozą omawia różnice między ekosystemami naturalnymi a sztucznymi charakteryzuje przebieg sukcesji pierwotnej i wtórnej analizuje przykłady powiązań pokarmowych we wskazanym ekosystemie charakteryzuje role poszczególnych ogniw łańcucha pokarmowego porównuje liczbę organizmów w sieci zależności pokarmowych w ekosystemie naturalnym i sztucznym interpretuje zależności między poziomem pokarmowym a biomasą i liczebnością populacji wskazuje działalność człowieka jako przyczynę spadku różnorodności biologicznej charakteryzuje poziomy różnorodności biologicznej porównuje poziomy różnorodności biologicznej	Uczeń: wykazuje zależności między liczebnością populacji drapieżnika a liczebnością populacji jego ofiary wyjaśnia znaczenie pasożytnictwa w regulacji zagęszczenia populacji ofiar określa warunki występowania dodatnich relacji między organizmami różnych gatunków ocenia znaczenie bakterii azotowych występujących w glebie wyjaśnia znaczenie wiedzy o mikoryzie dla grzybiarzy wykazuje zależność między warunkami, w których powstał dany las a jego strukturą piętrową omawia czynniki, które zakłócają równowagę ekosystemu planuje i wykonuje model łańcucha lub sieci pokarmowej przewiduje skutki, jakie dla ekosystemu miałyby wyginiecie określonego ogniwka we wskazanym łańcuchu pokarmowym analizuje informacje przedstawione w formie piramidy ekologicznej omawia schemat obiegu węgla w ekosystemie przewiduje skutki osuszania obszarów podmokłych

	biologicznej		
IV.CZŁOWIEK I ŚRODOWISKO			
Uczeń: wymienia czynniki wpływające na zanieczyszczenie atmosfery wskazuje źródła zanieczyszczenia powietrza w najbliższej okolicy wymienia źródła zanieczyszczenia wód słodkich wylicza klasy czystości wód wymienia przyczyny zanieczyszczeń wód słonych wymienia funkcje gleby w ekosystemie wylicza czynniki wpływające na degradację gleby wymienia przykłady czynników prowadzących do wyjąłowania gleby rozpoznaje surowce wtórne wymienia sposoby unieszkodliwiania odpadów przyrządkowuje odpady do odpowiednich pojemników przeznaczonych do segregacji	Uczeń: podaje przykłady naturalnych i powstałych w wyniku działalności ludzi zanieczyszczeń atmosfery omawia wpływ kwaśnych opadów na środowisko omawia warunki tworzenia się kwaśnych opadów, dziury ozonowej i smogu omawia przyczyny ocieplania się klimatu podaje metody oczyszczania wód omawia sposoby ochrony wód charakteryzuje metody oczyszczania ścieków stosowane w nowoczesnych oczyszczalniach wyjaśnia, dlaczego próchnica jest ważnym elementem gleby omawia metody rekultywacji gleby określa czas biodegradacji wskazanego produktu wyjaśnia pojęcie „recykling” analizuje problem dzikich wysypisk uzasadnia konieczność rezygnacji z toreb foliowych na rzecz opakowań wielokrotnego użytku	Uczeń: analizuje czynniki wpływające na zanieczyszczenie atmosfery klasyfikuje zanieczyszczenia atmosfery na naturalne i powstałe w wyniku działalności ludzi wykazuje wpływ spalania surowców naturalnych na stan atmosfery wyjaśnia rolę porostów w ocenie czystości powietrza określa sposób wykorzystania wody w zależności od klasy jej czystości wyjaśnia wpływ zakwitów na stan wód opisuje metody oczyszczania wód uzasadnia, że gleba ma duże znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemu charakteryzuje proces powstawania próchnicy omawia czynniki degradujące glebę ocenia wpływ różnych metod unieszkodliwiania odpadów na środowisko ocenia znaczenie wykorzystywania surowców wtórnych	Uczeń przeprowadza badanie stanu powietrza swojej okolicy za pomocą skali porostowej dowodzi związku rozwoju gospodarki na świecie z globalnym ociepleniem przewiduje skutki globalnego ocieplenia ocenia znaczenie regulacji rzek analizuje i komentuje stan czystości rzek w Polsce na podstawie wykresu wykazuje związek między zanieczyszczeniem powietrza a zanieczyszczeniem wód gruntowych dowodzi, że wypalanie łąk i pól jest szkodliwe dla gleby planuje sposoby rekultywacji zdegradowanych gleb w najbliższej okolicy prezentuje postawę świadomego konsumenta planuje i realizuje projekt edukacyjny dotyczący ochrony środowiska na co dzień